

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Usługowego T. Spółki jawnej w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
z udziałem zainteresowanych: U. Spółki z o.o. w K., o podleganie ubezpieczeniu
społecznemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 listopada 2016 r.,
skargi kasacyjnej Przedsiębiorstwa Usługowego T. Spółki jawnej w K. od wyroku
Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 lipca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek organu rentowego o zasądzenie na jego
rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 8 lipca 2015 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołującą się Przedsiębiorstwo Usługowe T. Sp. J. w K. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z 3 kwietnia 2014 r., oddalającego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 2 sierpnia 2013 r. stwierdzających, że zainteresowani pracownicy odwołującej się Spółki, to jest M. T., J. W., S. W., D. W. i A. W. w okresach wskazanych w tych decyzjach podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu,

wypadkowemu i chorobowemu jako pracownicy z tytułu umów zlecenia zawartych z U. Sp. z o.o. w K., wykonywanych na rzecz odwołującej się.

Odwołująca się Przedsiębiorstwo Usługowe T. Sp. J. w K. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 8 lipca 2015 r., zaskarżając ten wyrok w całości w stosunku do wszystkich zainteresowanych, a także w części w odniesieniu do jednego z zainteresowanych, to jest D. W. i okresu od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. oraz zarzucając mu naruszenie art. 23 ust. 1 i art. 26 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, art. 33¹ § 1 k.c. i art. 8 § 1 k.s.h., art. 328 § 2 in fine k.p.c. i art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego możliwości stosowania się do art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zgodzie z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych dotyczącymi dopuszczalności przetwarzania danych osobowych zleceńbiorców zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych przez podmiot trzeci (w tej sprawie U. Sp. z o.o.) przez pracodawcę (w tej sprawie odwołująca się Spółka) w celu ustalenia, czy zachodzą podstawy do zastosowania wobec tych zleceńbiorców art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

W zakresie w jakim jej skarga kasacyjna dotyczy zainteresowanego D. W. oraz okresu od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2008 r., skarżąca powołała się, z kolei, na potrzebę wykładni art. 8 ust. 2a ustawy w części odnoszącej się do pojęcia korzyści (efektu) uzyskiwanej przez pracodawcę z wykonywania takiego zlecenia przez zleceńbiorcę zatrudnionego przez osobę trzecią. Zdaniem skarżącej, w szczególności należy rozstrzygnąć, czy korzyść ta musi wynikać z pracy wykonywanej bezpośrednio na rzecz pracodawcy, pomimo iż stanowi wykonywanie zlecenia, czy też korzyść taka wynika również z samego faktu wykonywania czynności na rzecz zleceniodawcy w czasie wykonywania przez zleceniodawcę i pracodawcę jednego wspólnie realizowanego przedsięwzięcia gospodarczego, w którym czynności wykonuje pracownik/zleceńbiorca. Ponadto, czy do uznania odnoszenia korzyści z pracy zleceńbiorky przez pracodawcę wymagane jest wyliczenie przez organ bądź sąd, jakie konkretnie korzyści

pracodawca odnosi poprzez udział jego pracownika w realizacji takiego wspólnie przedsięwzięcia oraz jak należy interpretować tę korzyść, w konsekwencji stosować art. 8 ust. 1a ustawy systemowej w przypadku, gdy oba podmioty (pracodawca i zleceniobiorca) odnoszą korzyść z wykonywania zlecenia przez zleceniobiorcę/pracownika, zwłaszcza czy osiągnięcie przez zleceniodawcę korzyści z wykonywania zlecenia wyłącza zastosowanie art. 8 ust. 1a ustawy systemowej, albo czy należy dokonać oceny, który z podmiotów (pracodawca czy zleceniodawca) odnosi bezwzględną korzyść, a który pośrednią, albo który z tych podmiotów odnosi większą korzyść.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2014 r., II UK 43/14, LEX nr 1738487).

Wypada też przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por.

pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, ta część wniosku skarżącej, w której powołuje się ona na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Przedstawiony przez skarżącą problem prawny został bowiem rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 września 2015 r., I UK 490/14 (LEX nr 1854103), wydanym w analogicznych okolicznościach faktycznych, w sprawie dotyczącej tej samej strony skarżącej. W wyroku tym Sąd Najwyższy stwierdził zaś, po pierwsze, że z art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy o ochronie danych osobowych wynika, że przetwarzanie danych jest dopuszczalne wtedy, gdy jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych

przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą. Po drugie, użycie w tym przepisie określenia „jeżeli jest to niezbędne” wskazuje, że stosowanie tych przepisów wymaga nie tylko wykazania, że chodzi o realizowanie uprawnienia lub obowiązku wynikającego z przepisów prawa lub prawnie usprawiedliwionego celu, ale także dokonania oceny, czy dla realizacji tego konieczne jest przekazanie danych, mimo że brak jest na to zgody osoby, której dane dotyczą. Ocena ta wymaga z kolei wyważenia racji i interesów, z jednej strony osoby, której dane dotyczą, mającej objęty ochroną prawną interes, aby jej dane nie były przetwarzane bez jej zgody, a z drugiej strony administratora danych, który ma także objęty ochroną interes prawny, polegający na tym, że ma prawo realizować prawnie usprawiedliwione cele i uprawnienia. Po trzecie, celem, któremu służy przetwarzanie danych osobowych w rozpatrywanej sytuacji, jest dopełnienie przez pracodawcę obowiązku opłacenia składek na fundusz ubezpieczeń społecznych. Po czwarte, prawidłowe wypełnianie przez płatników obowiązków składkowych, wymagające w sytuacji opisanej w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przetwarzania danych osobowych zleceńobiorców, służy zarówno dobru publicznemu, jak i dobru tej osoby, której dane są przetwarzane, a także leży w żywotnym interesie samego płatnika, który tym samym nie naraża się na dotkliwe konsekwencje niewywiązywania się ze swoich powinności wobec ZUS. W konsekwencji, zdaniem Sądu Najwyższego, nie ma podstaw do nadania wyższej rangi ochronie danych osobowych w postaci przychodu zleceńobiorcy niż interesowi pracodawcy polegającemu na realizacji obowiązku nałożonego na niego jako płatnika składek przepisami ustawy systemowej. Należy także zauważyć, że w powołanym wyroku Sąd Najwyższy potwierdził stanowisko wyrażone wcześniej w wyroku z 18 października 2011 r., III UK 22/11 (OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266), zgodnie z którym nie można kwalifikować jako naruszenia konstytucyjnych gwarancji w zakresie ochrony danych osobowych oraz obrazy dóbr osobistych sytuacji zasięgnięcia wiedzy o przychodach pracownika dla realizacji ustawowych obowiązków płatnika składek określonych w przepisach ustawy systemowej.

Uwzględniając powyższe, w ocenie Sądu Najwyższego w obecnym składzie, w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Odnosząc się zaś do twierdzeń skarżącej o potrzebie wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, to jest art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w części odnoszącej się do wyjaśnienia pojęcia korzyści (efektu) uzyskiwanej przez pracodawcę z wykonania zlecenia przez zleceniobiorcę zatrudnionego przez osobę trzecią, wypada przypomnieć, że zgodnie z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej za pracownika, w rozumieniu tej ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Z treści tego przepisu wynika zatem, że jego zastosowanie nie jest warunkowane wystąpieniem bliżej nieokreślonej korzyści (efektu) uzyskiwanej przez pracodawcę z wykonania zlecenia przez zleceniobiorcę zatrudnionego przez osobę trzecią. Dodatkowo należy zauważyć, że w kwestii podnoszonej przez skarżącą nie występuje rozbieżność w orzecznictwie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11). Orzecznictwo Sądu Najwyższego jest również jednolite, jeżeli chodzi o rozumienie użytych w ustawie systemowej pojęć „pracownik” oraz odpowiednio „płatnik składek” pracowników, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824 i z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727). Uwzględniając więc zarówno treść art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, jak i jednolite stanowisko Sądu Najwyższego w kwestii podnoszonej we wniosku, skarżąca nie wykazała poważnych wątpliwości, które przemawiałyby za koniecznością dokonania ponownej wykładni przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Wypada również dodać, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), analogicznie jak nie występuje w sprawie

istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r., nr 13, poz. 5).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżąca nie wykazała potrzeby przyjęcia jej skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dlatego też, opierając się na treści art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

Odnosnie do wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa w postępowaniu kasacyjnym zawartego w piśmie organu rentowego zatytułowanym „odpowiedź na skargę kasacyjną” Sąd Najwyższy zauważa natomiast, iż z akt sprawy wynika, że pismo to zostało złożone po upływie ustawowego terminu na złożenie odpowiedzi na skargę kasacyjną. Nie stanowi ono zatem odpowiedzi na skargę (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003 nr 9, poz. 120; z dnia 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, LEX nr 80249; czy z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, LEX nr 141392). W konsekwencji nie wywołuje skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym (art. 167 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.).